

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: nezl. **A. I. K. A.**, zast. JUDr. Ing. Jiřím Špeldou, advokátem se sídlem Šafaříkova 666/9, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 3. 2017, čj. MV-10434-4/OAM-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 6. 2017, čj. 4A 33/2017 - 33,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 6. 2017, čj. 4A 33/2017 - 33, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Ing. Jiřímu Špeldovi, advokátu, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **6 582 Kč**, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Tento rozsudek se zabývá otázkou, zda bylo možné žalobci uložit správní vyhoštění.

[2] Nezletilý žalobce je státní příslušník Irácké republiky, pochází z města Š.. Dne 11. 12. 2016 v 9:00 hod. přiletěl linkou z Istanbulu na mezinárodní letiště Václava Havla Praha-Ruzyně. Společně s ním cestovala také matka, otec a další tři nezletilí sourozenci. Bezprostředně po příletu se rodina žalobce podrobila pobytové kontrole, při které se všichni prokázali platným cestovním pasem s uděleným schengenským vízem ČR

typu C vydaným pro účely turismu. Nebyli však schopni předložit doklady prokazující účel a podmínky pobytu (potvrzení o zajištění ubytování a dostatku peněžních prostředků). Přibližně v 10:30 hodin proto policie prohlásila jeho vízum za neplatné a odepřela jim vstup na území ČR. Ještě téhož dne v 18:45 hodin měl žalobce vycestovat zpět linkou do Istanbulu, odmítl však odcestovat, nepředložil cestovní doklad a požádal o mezinárodní ochranu v ČR. Při následné kontrole policie zjistila, že u sebe nemají žádné cestovní doklady. Proto je zajistila a další den, 12. 12. 2016, zahájila řízení o správním vyhoštění.

[3] Zákonná zástupkyně žalobce v řízení vypověděla, že neumí číst ani psát, hovoří kurdským jazykem a český jazyk neovládá. Hlásí se k jezídskému náboženství a kurdské národnosti. Pro svoje náboženské vyznání je její rodina, včetně nezletilého žalobce, v Iráku pronásledována a hrozí, že je zabijí. Po odepření vstupu na území ČR dostala obavy z návratu do Iráku, proto na toaletě zničila cestovní doklady všech rodinných příslušníků. O mezinárodní ochranu požádala bezprostředně před zpátečním odletem v 18:45 hodin, předtím nikoho ve věci mezinárodní ochrany nekontaktovala.

[4] Rozhodnutím ze dne 13. 12. 2016 uložilo Ředitelství služby cizinecké policie nezletilému žalobci správní vyhoštění podle § 119 odst. 1 písm. c) bodu 1., 2. zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, proto, že na území pobýval bez cestovního dokladu a víza, ač k tomu nebyl oprávněn. Současně byla stanovena doba v délce 30 měsíců, po kterou nelze žalobci umožnit vstup na území členských států EU. Po zohlednění politické a bezpečnostní situace v Iráku v závazném stanovisku dospělo Ředitelství služby cizinecké policie k závěru, že vycestování žalobce není možné. Žalobce proto byl povinen vycestovat z území ČR až do 50 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí, které stanoví, že odpadly překážky vycestování. Ředitelství služby cizinecké policie se v rozhodnutí o správním vyhoštění mimo jiné zabývalo také tím, zda mohlo být rozhodnutí o správním vyhoštění vydáno s ohledem na čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků ve znění Protokolu o právním postavení uprchlíků ze dne 31. 1. 1967, publ. pod č. 208/1993 Sb. (dále jen „Úmluva o uprchlících“). Tento článek za určitých podmínek zakazuje smluvním státům stíhat uprchlíky pro nezákonný vstup nebo přítomnost na území. Ředitelství služby cizinecké policie uzavřelo, že žalobce nesplnil podmínky nezbytné pro aplikaci tohoto článku, jelikož se po příletu do ČR sám bez prodlení, resp. prostřednictvím svých zákonných zástupců, nepřihlásil úřadům a dále nepřicestoval přímo z území, kde by byl ohrožen jeho život.

[5] Žalobce se proti rozhodnutí o správním vyhoštění odvolal. Stěžejní odvolací námitkou žalobce bylo nesprávné posouzení aplikace čl. 31 Úmluvy o uprchlících a porušení čl. 3 Úmluvy o právech dítěte. Žalovaný odvolání žalobce zamítl. Pokud jde o aplikaci čl. 31 Úmluvy o uprchlících, korigoval v rozhodnutí o odvolání závěr správního orgánu prvního stupně, že žalobce nepřicestoval přímo z území, kde byl ohrožen jeho život. Podle konstantní judikatury je totiž tato podmínka splněna i tehdy, pokud uprchlík v tranzitní zemi stráví dobu přiměřenou okolnostem. Ve zbytku se však s rozhodnutím o správním vyhoštění ztotožnil a potvrdil tam uvedený závěr, že se čl. 31 Úmluvy o uprchlících na danou věc nevztahuje. Žalobce se podle žalovaného nepřihlásil bez zbytečného odkladu úřadům. Ačkoliv on i jeho zákonní zástupci byli několikrát v přímém kontaktu s policisty a celý den se zdržovali v tranzitním prostoru letiště, verbálně ani

pokračování

jiným způsobem nikomu nesdělili záměr požádat o mezinárodní ochranu. Žalobce tak učinil až těsně před odletem do Istanbulu, kdy již bylo nepochybné, že bude muset území ČR opustit. Podle žalovaného nelze tento postup připisovat jazykové bariéře, jelikož bezprostředně před odletem žalobce o mezinárodní ochranu požádal i bez tlumočníka. Nadto žalovaný uvedl, že žalobce neprokázal ani dobrý důvod pro svůj nezákonný pobyt, tedy že přichází ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma. Důkazní břemeno podle žalovaného v takovém případě leží na cizinci. Žalovaný neshledal ani porušení čl. 3 Úmluvy o právech dítěte.

[6] Žalobce proti rozhodnutí žalovaného podal žalobu, kterou městský soud zamítl.

II. Shrnutí argumentů kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[7] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu včasnou kasační stížnost. Předně uvádí, že neprodleně poté, co mu byl odepřen vstup na území, vyjadřovala jeho zákonná zástupkyně ve svém jazyce obavy z návratu do Iráku. Policie na to však nereagovala. Podle stěžovatelky z jejího odporu proti deportaci a při zohlednění její státní příslušnosti, národnosti a náboženského přesvědčení bylo zřejmé, že má v úmyslu žádat v ČR o mezinárodní ochranu. Zákon o azylu nepředpokládá žádné formální náležitosti žádosti, je jí již prvotní projev vůle cizince, ze kterého je zřejmé, že hledá ochranu. Podle názoru stěžovatele cizinec není povinen a vzhledem ke svému postavení v řízení ani schopen prokázat, že žádost o mezinárodní ochranu podal již v době odepření vstupu. Je to naopak policie, která by měla zajistit nezbytné důkazní prostředky a učinit vše pro to, aby jí byl znám obsah sdělení cizince. Jedině tak může vyloučit, že chce cizinec požádat o mezinárodní ochranu. Opačný přístup stěžovatel považuje za neúčinný a rozporný s čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

[8] Dále se stěžovatel vyjadřuje ke zničení cestovních dokladů. Podle jeho názoru je třeba zohlednit skutkové okolnosti, za kterých se k tomuto jednání uchýlil. Zdálo se, že vycestování nelze zabránit. Teprve až po zničení dokladů s ním policie zahájila správní řízení a umožnila mu kontakt s tlumočníkem. Stěžovatel navíc odmítá tvrzení, že se po zničení cestovního dokladu na území zdržoval nezákonně. V té době již byl žadatelem o mezinárodní ochranu a byl oprávněn se na území zdržovat bez cestovního dokladu.

[9] Nadto stěžovatel nesouhlasí s postupem správních orgánů v řízení o odepření vstupu na území České republiky. V samotném závěru kasační stížnosti bez dalšího zmiňuje, že správní orgány nesprávně aplikovaly též čl. 31 Úmluvy o uprchlících a čl. 3, 12 a 22 Úmluvy o právech dítěte, dále že skutkový stav zjištěný městským soudem nemá oporu ve správním spisu a jeho rozhodnutí je nepřezkoumatelné.

[10] Stěžovatel navrhuje, aby NSS zrušil napadený rozsudek městského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

[11] Žalovaný ve vyjádření setrval na své argumentaci v předchozích řízeních a se závěry v rozsudku městského soudu se ztotožnil.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[12] NSS při posuzování kasační stížnosti dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou.

[13] Pokud se jedná o přípustnost kasační stížnosti, NSS nepřehlédl, že stěžovatel označil některé nové důvody nezákonnosti rozhodnutí žalovaného, které neuplatnil v předcházejícím řízení před městským soudem, ačkoliv mu v tom nebránily žádné překážky.

[14] Konkrétně stěžovatel tvrdí, že byl oprávněn se zdržovat na území bez cestovního dokladu, jelikož v době jeho zničení již byl žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. K tomuto závěru dospívá na základě rozsáhlé argumentace, že jeho úmysl požádat o mezinárodní ochranu byl zřejmý již v době odepření vstupu na území ČR. Stěžovatel tedy jednoznačně odmítá názor, že se po zničení cestovního dokladu na území zdržoval nezákonně. Tímto závěrem stěžovatel fakticky zpochybňuje samotnou existenci důvodů, pro které správní orgány uložily správní vyhoštění [§ 119 odst. 1 písm. c) bodu 1. a 2. zákona o pobytu cizinců].

[15] V žalobě, resp. doplnění ze dne 28. 4. 2017, stěžovatel nezákonnost svého pobytu na území ČR nerozporoval. Stěžovatel sice obdobně jako v kasační stížnosti tvrdil, že již v době odepření vstupu projevil vůli požádat o azyl, tuto skutečnost však zmiňoval pouze v souvislosti s námitkou nesprávného posouzení podmínky přihlášení se bez prodlení úřadům v čl. 31 Úmluvy o uprchlících. Toto ustanovení se přitom vztahuje jen na uprchlíky, jejichž pobyt na území je nezákonný.

[16] Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. je kasační stížnost nepřípustná, *opírá-li se o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.* Vzhledem k tomu, že se v daném případě nejedná o situaci, kdy je kasační stížnost postavena výhradně na důvodech dosud neuplatněných, nelze ji považovat jako celek za nepřípustnou. NSS v rámci přezkumu důvodnosti dále přihlížel pouze k těm námitkám, které již stěžovatel uplatnil v žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Důvodnost kasační stížnosti posoudil NSS v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.); neshledal přitom vady, jimiž by se musel zabývat i bez návrhu.

[17] Kasační stížnost je důvodná.

[18] NSS nejprve přezkoumal obecnou námitku stěžovatele o nesprávné aplikaci čl. 31 odst. 1 Úmluvy o uprchlících. Touto námitkou stěžovatel navázal na svoji stěžejní argumentaci v předchozích řízeních.

[19] Podle čl. 31 odst. 1 Úmluvy o uprchlících *se smluvní státy zavazují, že nebudou stíhat pro nezákonný vstup nebo přítomnost takové uprchlíky, kteří přicházejíce přímo z území, kde jejich život nebo svoboda byly ohroženy ve smyslu článku 1, vstoupí nebo jsou přítomni na jejich území bez povolení, za předpokladu, že se sami přihlásí bez prodlení úřadům a prokáží dobrý důvod pro svůj nezákonný vstup nebo přítomnost.* Účelem tohoto ustanovení je zabránit postihování takových uprchlíků, kteří v důsledku své oprávněné potřeby získat

pokračování

mezinárodní ochranu museli porušit zákon (srov. rozsudek britské Sněmovny lordů ze dne 21. 5. 2008, *R v. Asfaw*, UKHL 31,[1] bod 9).

[20] Čl. 31 odst. 1 Úmluvy o uprchlících je ve vnitrostátním právu proveden v § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců, dle kterého **nelze za určitých okolností rozhodnutí o správním vyhoštění vydat**. Rozhodnutí o správním vyhoštění se podle tohoto ustanovení nevydá, jestliže cizinec žádající o mezinárodní ochranu na území přichází přímo ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, a na území vstoupí nebo pobývá bez povolení a sám se bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu a prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt. Tato norma odkazuje jen na případy vyhoštění z důvodů podle § 119 odst. 1 písm. b) bodů 6 a 7 zákona o pobytu cizinců (překročení státní hranice v úkrytu či mimo hraniční přechod). NSS však již v minulosti dovodil, že vzhledem ke znění a účelu Úmluvy o uprchlících se právní úprava v § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců uplatní i vůči cizinci, jemuž má být správní vyhoštění uloženo z důvodu dle § 119 odst. 1 písm. c) bodu 1. a 2. zákona o pobytu cizinců za neoprávněný pobyt na území bez platného cestovního dokladu či víza (srov. rozsudky ze dne 1. 8. 2013, čj. 6 As 28/2013-38, body 23 a 24, a ze dne 29. 5. 2014, čj. 9 Azs 107/2014-43, body 19 a 20). Podle § 118 odst. 5 zákona o pobytu cizinců se tyto důvody vyhoštění vztahují i na neoprávněné zdržování se cizince v tranzitním prostoru mezinárodního letiště.

[21] I v případě stěžovatelky je proto namístě posuzovat naplnění kumulativních podmínek dle čl. 31 odst. 1 Úmluvy, respektive obdobných podmínek v § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců, tj.: a) cizinec na území přichází přímo, b) cizinec požádá o mezinárodní ochranu, c) cizinec na území přichází ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, d) cizinec na území vstoupí nebo pobývá bez povolení, e) cizinec se sám bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu a f) cizinec prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt.

[22] Městský soud čl. 31 Úmluvy, respektive § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců, neaplikoval. Hlavním důvodem bylo nesplnění podmínky podle písm. e). Tato podmínka předpokládá naplnění dvou skutečností. Zaprvé, že se cizinec sám dobrovolně přihlásí úřadům a projeví úmysl požádat v zemi o mezinárodní ochranu, a zadruhé, že tak učiní bez prodlení.

[23] NSS se tedy zabýval tím, zda městský soud (ne)naplnění této podmínky hodnotil správně.

[24] Mezi účastníky řízení je sporné, kdy se stěžovatel přihlásil úřadům jako uprchlík a projevil úmysl požádat v zemi o mezinárodní ochranu. Stěžovatel tvrdí, že tento úmysl projevil již v době odepření vstupu. Naproti tomu žalovaný a městský soud vycházeli z toho, že tak učinil až bezprostředně před zpátečním odletem do Istanbulu v 18:45 hod. Podle NSS však není třeba tuto otázku řešit. Je nepochybné, že stěžovatel požádal o mezinárodní ochranu nejpozději dne 11. 12. 2016 v 18:45 hod., tedy zhruba 8 hodin po

[1] Dostupné ke dni 11. 12. 2017 na: http://www.refworld.org/cases,GBR_HL,4835401f2.html

odepření vstupu na území ČR. NSS je přesvědčen, že po zohlednění konkrétních okolností kauzy stěžovatel i v takovém případě splnil podmínku přihlásit se bez prodlení úřadům.

[25] NSS se nejprve zabýval tím, zda lze žádost stěžovatele o mezinárodní ochranu podanou několik hodin po odepření vstupu na území považovat za dobrovolný projev vůle. V minulosti se soud zabýval případem, ve kterém stěžovatel požádal o mezinárodní ochranu až poté, co policie při kontrole odhalila, že se prokázal neoprávněně pozměněným cestovním dokladem a zadržela jej. NSS obecně konstatoval, že *„uprchlíci, kteří byli zadrženi státními úřady a teprve poté projevili svůj úmysl požádat o mezinárodní ochranu* [...] *zásadně pod ochranu čl. 31 Úmluvy nespadají, protože v jejich případě nelze mluvit o skutečně dobrovolném projevu vůle směřujícímu k přihlášení se úřadům*“ (rozsudek ze dne 29. 5. 2014, čj. 9 Azs 107/2014-43, bod 23). Žalovaný v nynější kauze argumentoval touto částí judikátu. Zcela však opomenul další část rozsudku, ve které NSS vymezil výjimku z tohoto pravidla. Cizinec může i v takovém případě požívat ochrany čl. 31 Úmluvy, *„pokud byl zadržen tak rychle, že se státním úřadům sám přihlásit nemohl*“ (viz cit. rozsudek ze dne 29. 5. 2014, čj. 9 Azs 107/2014-43, bod 27). V nynější kauze stěžovatel do ČR přicestoval legálně s platným cestovním pasem a vízem. Bezprostředně po příletu se podrobil pobytové kontrole. Až při ní bylo jeho vízum zneplatněno. Neměl proto jinou možnost, než požádat o mezinárodní ochranu až poté, co policie shledala jeho pobyt nelegálním.

[26] Dále se NSS zabýval tím, zda žádost o mezinárodní ochranu, podaná několik hodin po odepření vstupu, mohla naplnit slovní spojení *bez prodlení*. NSS již v minulosti konstatoval, že smyslem podmínky sám se přihlásit *bez prodlení* úřadům *„je dát možnost uprchlíkům, kteří na území státu vstoupili protiprávně, aby své postavení upravili do souladu s právem bez hrozby sankce. Před postihem by měli být chráněni ti uprchlíci, kteří se přihlásí z vlastní vůle a osvědčí tak svou dobrou víru*“ (cit. rozsudek ze dne 29. 5. 2014, čj. 9 Azs 107/2014-43, bod 23). Optikou uvedeného proto nemůže obstát výklad, který za přihlášení se *bez prodlení* považuje pouze okamžité podání žádosti o mezinárodní ochranu poté, co se cizinec neoprávněně vyskytl na území ČR. Přihlášení se úřadům s určitým časovým odstupem nemusí být vždy výrazem zlé víry cizince. Podle NSS tedy neexistuje obecný časový limit pro přihlášení se úřadům, slovní spojení *bez prodlení* je třeba hodnotit s ohledem na okolnosti v každém jednotlivém případě [srov. Noll, G., Article 31 In: Zimmermann, A. *The 1951 convention relating to the status of refugees and its 1967 protocol: a commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 1259, nebo rozsudek anglického Vrchního soudu (*High Court*) ze dne 29. 7. 1999 *R v. Uxbridge Magistrates Court and Another, Ex parte Adimi*, [1999] EWHC Admin 765; [2001] Q.B. 667,[2] body 21-25]. Proto nelze přistoupit na tezi městského soudu, že *„neprodlené přihlášení se úřadům souvisí s okamžitým podáním žádosti o mezinárodní ochranu*“ (s. 5 rozsudku).

[27] Expertní skupina Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky zdůrazňuje, že k příznivějšímu výkladu slovního spojení *bez prodlení* je vhodné přistoupit v případě uprchlíků, kteří čelí jazykovým či kulturním překážkám, nemají dostatek informací, jsou vyděšení či z jiného důvodu nejsou schopní okamžitě požádat o mezinárodní ochranu (srov. UNHCR, *Revised Guidelines on Applicable Criteria and Standards relating to the*

[2] Dostupné ke dni 11. 12. 2017 na www.refworld.org/cases,GBR_HC_QB,3ae6b6b41c.html

pokračování

Detention of Asylum-Seekers, Ženeva, 1999[3], bod 4; dále viz např. Hathaway, J. C. *The Rights of Refugees under International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 391-392).

[28] NSS v souladu s výše uvedeným při výkladu podmínky přihlásit se *bez prodlení* ve své judikatuře zohledňuje konkrétní okolnosti kauzy. V minulosti například považoval tuto podmínku za splněnou, přesto, že uprchlík nepožádal o mezinárodní ochranu bezprostředně po odhalení nelegálního pobytu při policejní kontrole. NSS vysvětlil, že *„českou policií byl cizinec kontrolován bezprostředně po svém příletu na letiště Václava Havla a ihned poté byl zadržen. O mezinárodní ochranu sice požádal až v průběhu pohovoru vedeného v rámci řízení o správním vyhoštění, ten se však konal ještě týž den večer, několik hodin poté, co stěžovatel přiletěl, a vzhledem k rychlosti jeho zadržení to byl fakticky první okamžik, kdy měl možnost svobodně projevit svoji vůli"* (viz rozsudek ze dne 28. 4. 2016, čj. 9 Azs 192/2015-75, bod 29).

[29] Také v nyní posuzované věci jsou skutkové okolnosti natolik specifické, že by bylo v rozporu se smyslem a účelem čl. 31 Úmluvy o uprchlících považovat žádost stěžovatele o mezinárodní ochranu za opožděnou.

[30] NSS předně podotýká, že stěžovatel nebyl na odepření vstupu předem připraven. Do ČR totiž přicestoval na základě platného víza, které jej opravňovalo k pobytu na území ČR v délce jednoho měsíce. Podle svých slov v žalobě měl v plánu požádat o mezinárodní ochranu až v přijímacím středisku na území ČR. Zaváhání s podáním žádosti o mezinárodní ochranu okamžitě po zneplatnění víza a odepření vstupu je proto pochopitelné. Tímto se posuzovaná kauza významně liší od případů v dosavadní judikatuře NSS, kde již samotný vstup uprchlíků na území ČR byl nelegální. Žádost o mezinárodní ochranu navíc podal předtím, než s ním bylo zahájeno řízení o správním vyhoštění.

[31] Dále je třeba zohlednit také jazykové a kulturní překážky, kterým stěžovatel čelil. Stěžovatel není schopen dorozumět se v cizí zemi. Z protokolu o vyjádření stěžovatele v řízení o správním vyhoštění vyplývá, že mluví pouze kurdsky, neumí číst a psát. V řízení o odepření vstupu nebyl přítomen tlumočník. V době rozhodnutí o odepření vstupu tedy neměl dostatek informací o tom, co se děje a jak může dále postupovat. Informace uvedené v rozhodnutí o odepření vstupu si neuměl přečíst, tento standardizovaný formulář navíc obdržel pouze v českém jazyce. Je třeba zohlednit, že stěžovatel pochází z jiného kulturního prostředí a neorientuje se v právním systému ČR.

[32] Žalovaný i městský soud shodně uvádí, že jazyková bariéra nemohla bránit podání žádosti o mezinárodní ochranu. Večer dne 11. 12. 2016 v 18:45 hodin též nebyl přítomen tlumočník a přesto mu nedělalo problém vysvětlit policii, že žádá o mezinárodní ochranu. Tato tvrzení však nemají oporu ve správním spisu. V úředním záznamu ze dne 11. 12. 2016 zpracovaném prap. T. P. se na více místech uvádí, že matka stěžovatele dne 11. 12. 2016 v 18:45 hodin večer komunikovala s policií v kurdštině prostřednictvím tlumočníka.

[3] Dostupné ke dni 11. 12. 2017 http://www.unhcr.org/protection/globalconsult/3bd036a74/unhcr-revised-guidelines-applicable-criteria-standards-relating-detention.html

Konkrétně se zde uvádí, že „*osoby ke kontrole nepředložily výše uvedené cestovní doklady, prostřednictvím tlumočníka matka sdělila, že doklady zničila*“, a dále, „*že prostřednictvím tlumočníka matka požádala v 18:45 hod. pro sebe i své děti v kurdském jazyce o mezinárodní ochranu v České republice z důvodu obav o bezpečnost svojí a své rodiny.*“ Je tedy evidentní, že již v době, kdy stěžovatel poprvé požádal o mezinárodní ochranu, mu s tlumočením pomáhala třetí osoba, byť mu byl formálně tlumočník ustanoven usnesením až následující den. NSS proto konstatuje, že ve chvíli, kdy policie stěžovateli, resp. jeho matce jako zákonné zástupkyni umožnila dorozumívat se v kurdském jazyce za pomoci tlumočníka (třetí osoby), stěžovatel jejím prostřednictvím okamžitě o mezinárodní ochranu požádal.

[33] Při posouzení této podmínky nelze klást stěžovateli k tíži, že pobýval na území nezákonně. Je třeba zkoumat, zda pro svůj neoprávněný pobyt měl závažný důvod - viz podmínka f) uvedená v bodě [21] shora. Čl. 31 Úmluvy o uprchlících modifikuje rozsah povinností, které na uprchlíky klade čl. 2 této Úmluvy.

[34] S ohledem na specifické okolnosti této věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že požádání o mezinárodní ochranu v den příletu na území ČR pouze několik hodin po zneplatnění víza a odepření vstupu na území lze považovat za přihlášení se úřadům *bez prodlení*. NSS tedy nepřisvědčil argumentaci žalovaného a městského soudu a námitku nesprávné aplikace čl. 31 Úmluvy shledal důvodnou. Proto zrušil rozsudek městského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Jelikož čl. 31 odst. 1 Úmluvy se aplikuje pouze v případě kumulativního naplnění všech v něm uvedených podmínek (srov. bod [21] – [22]), bude muset městský soud v dalším řízení posoudit naplnění dalších podmínek, jejichž splnění je mezi účastníky řízení sporné.

[35] Mezi tyto sporné podmínky patří, že c) cizinec na území přichází ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, a f) cizinec prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt (srov. bod [21]). Podle žalovaného totiž stěžovatel nijak neprokázal, že přichází ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma a tím též důvod pro neoprávněný pobyt. Stěžovatel se proti těmto tvrzením v doplnění žaloby ohradil. Městský soud se již splněním těchto podmínek v rozsudku nezabýval. Pouze obecně konstatoval, že pokud chtěl stěžovatel požádat o mezinárodní ochranu, žádné doklady ničit nemusel. Nevypořádal se však s eskalací událostí, kterými stěžovatel odůvodňoval, proč ke zničení dokladů přistoupil.

[36] Další námitky stěžovatele v kasační stížnosti NSS nevyhodnotil jako důvodné.

[37] Stěžovatel napadá rozsudek městského soudu pro nepřezkoumatelnost. Tato zcela obecná námitka však není důvodná. Městský soud se v rozsudku nevypořádal s argumentací stěžovatele, že jeho úmysl podat žádost o mezinárodní ochranu byl zjevný již v době odepření vstupu a bez dalšího převzal závěr žalovaného, že stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu až v 18:45 hodin. NSS však dovodil, že určení přesného momentu podání žádosti o mezinárodní ochranu není pro posouzení nynější kauzy rozhodující. Proto rozsudek městského soudu nezrušil pro tuto dílčí nepřezkoumatelnost. Ve zbytku je odůvodnění rozsudku městského soudu vystavěno na jasném, srozumitelném a uceleném argumentačním systému, z něhož plynou právní závěry. Namítá-li dále stěžovatel, že skutkový stav zjištěný městským soudem nemá oporu ve spisu, NSS se k této

námitce nemohl vyjádřit. Stěžovatel neuvádí žádné konkrétní pochybení. NSS zjistil pouze rozpor týkající se pomoci tlumočníka při prvním požádání o mezinárodní ochranu. Tuto skutečnost zohlednil v odůvodnění (srov. bod 33).

[38] V další námitce stěžovatel považuje za nezákonné samotné rozhodnutí o odepření vstupu na území a v této souvislosti namítá též porušení práva dát přezkoumat svůj případ. NSS podotýká, že toto rozhodnutí není předmětem přezkumu v této věci. Podle § 171 písm. b) zákona o pobytu cizinců je navíc tento typ rozhodnutí ze soudního přezkumu vyloučen.

[39] V závěru kasační stížnosti stěžovatel obecně namítá, že soud nesprávně aplikoval čl. 3, 12 a 22 Úmluvy o právech dítěte (publikované pod č. 104/1991 Sb.). V rozsudku ze dne 19. 11. 2015, čj. 4 Azs 222/2015-42, NSS zdůraznil, že „*i při rozhodování v cizineckých věcech jsou správní orgány povinny dodržovat čl. 3 Úmluvy o právech a tedy zohlednit zájem nezletilého dítěte*". Podle čl. 3 Úmluvy o právech dítěte by primárním hlediskem při jakékoli činnosti orgánů veřejné moci týkající se dětí měl být nejlepší zájem dítěte. NSS souhlasí s městským soudem, že správním vyhoštěním nebyl zájem dítěte dotčen. V důsledku rozhodnutí nebude ohrožen život či zdraví stěžovatele. Výkon rozhodnutí nebude možný, dokud rodině ve vlasti hrozí nebezpečí plynoucí z válečného konfliktu. V řízení o mezinárodní ochraně by rodina mohla podrobně rozvést další rozhodné skutečnosti svědčící o tom, že jim hrozí nebezpečí vážné újmy i z jiných důvodů. Rozhodnutí o správním vyhoštění přitom není vykonatelné do doby nabytí právní moci rozhodnutí, jímž se mezinárodní ochrana neuděluje či se řízení zastavuje (§ 119 odst. 7 zákona o pobytu cizinců).

IV. Závěr a náklady řízení

[40] Kasační stížnost je tedy důvodná, proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. NSS napadené rozhodnutí městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V novém řízení je městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Žalobu tedy, budou-li splněny další procesní podmínky, věcně projedná.

[41] NSS současně rozhodl o odměně a úhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce stěžovatelky, které podle § 35 odst. 8 s. ř. s. hradí stát. Ustanovenému advokátovi se podle § 35 odst. 9 s. ř. s. s přihlédnutím k § 7 bodu 5., § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a) a d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), by náležela odměna za zastupování ve výši 6 200 Kč za dva úkony právní služby (převzetí věci a sepsání kasační stížnosti) a paušální náhrada hotových výdajů 600 Kč. Ustanovenému zástupci by tedy náležela částka 6 800 Kč, zvýšená o DPH, tj. celkem 8 228 Kč. Nejvyšší správní soud však při stanovení odměny postupoval přiměřeně podle § 60 odst. 7 s. ř. s. ve spojení s § 12 odst. 4 advokátního tarifu. Podle § 60 odst. 7 s. ř. s. jsou-li proto důvody zvláštního zřetele hodné, může soud výjimečně rozhodnout, že se náhrada nákladů účastníkům nebo státu zcela nebo zčásti nepřiznává. Podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu, jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 %.

Ustanovený zástupce zastupoval také rodinného příslušníka stěžovatele (konkrétně jeho matku) ve věci vedené pod sp. zn. 10 Azs 213/2017, přičemž v tomto řízení mu byla přiznána plná odměna za dva úkony právní služby ve výši 8 228 Kč. Skutkové okolnosti nyní projednávané věci jsou stejné jako ve věci sp zn. 10 Azs 213/2017 a doplnění kasačních stížností ustanoveným zástupcem je obsahově totožné. Advokát tedy sice nečinil společné úkony, neboť řízení nebyla spojena, ale v jednotlivých řízeních činil obsahově shodné úkony. Nejvyšší správní soud proto odměnu advokáta za zastupování stěžovatele v tomto řízení snížil o 20 % podle § 60 odst. 7 s. ř. s., za přiměřeného použití § 12 odst. 4 advokátního tarifu. Ustanovenému zástupci stěžovatele se proto přiznává náhrada nákladů řízení za dva úkony právní služby ve výši 6 582 Kč, která bude proplacena z účtu NSS do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. prosince 2017

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu